

OGRES NOVADA PAŠVALDĪBA

Reģ.Nr.90000024455, Brīvības iela 33, Ogre, Ogres nov., LV-5001
tālrunis 65071160, fakss 65071161, e-pasts: ogredome@ogresnovads.lv, www.ogresnovads.lv

Ogrē

Dokumenta datums ir tā
elektroniskās parakstīšanas datums
Dokumenta numurs skatāms teksta failā
Uz 03.05.2019. bez numura

Latvijas Pašvaldību savienība
ivita.peipina@lps.lv

*Par informatīvo ziņojumu "Par atskurbināšanas pakalpojuma
attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā"*

Ogres novada pašvaldība 2019.gada 07.maijā saņēma Latvijas Pašvaldību savienības elektroniskā pasta vēstuli ar lūgumu sniegt komentārus un priekšlikumus par informatīvo ziņojumu "Par atskurbināšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā" (pašvaldībā reģistrēta ar Nr.2-4.3/1524).

Iepazīstoties ar informatīvo ziņojumu "Par atskurbšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā" (turpmāk – Ziņojums), lai veicinātu atskurbšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību, esošajā situācijā trūkst vienota normatīvā regulējuma, kas noteiktu minimālo atskurbšanas pakalpojuma apjomu un vienotu finansēšanas kārtību (tai skaitā, kādas izmaksu pozīcijas ir attiecināmas atskurbšanas pakalpojuma saņemšanai).

Vēl jo vairāk, izvērtējot Ziņojuma 3.nodaļā "Informācija par pašvaldību brīvprātīgo iniciatīvu attīstību atskurbšanas pakalpojuma sniegšanā" apkopotās pašvaldību sniegtās atbildes, secināms, ka pašvaldības veic ievērojamu pasākumu kopumu, lai sniegtu atbalstu personām, kurām ir problēmas ar alkoholisko, narkotisko un psihotropo vielu lietošanu. Līdz ar to jautājums par atskurbināšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā ir skatāms plašāk, nekā tikai par atskurbšanas telpu izveidi un to uzturēšanu.

Kā Ziņojumā norādīs, Labklājības ministrijas ieskatā sociālās aprūpes pakalpojuma mērķis ir nodrošināt dzīves kvalitātes nepazemināšanos personām, kuras funkcionālu traucējumu dēļ nespēj sevi aprūpēt, un pakalpojuma saņemšana ir brīvprātīga personas izvēle. Ogres novada pašvaldība vērs uzmanību, ka persona, kura atrodas alkoholisko, narkotisko vai psihotropo vielu ietekmē tādā stāvoklī, kad tā būtu īslaicīgi izolējama no sabiedrības, arī nespēj sevi aprūpēt un ir tiesīga saņemt cilvēka tiesībām atbilstošu atskurbšanas pakalpojumu. Līdz ar to Ogres novada pašvaldība nevar piekrist Labklājības ministrijas viedoklim, ka atskurbšanas pakalpojums ne pēc savas būtības, ne darbības mērķa vai pasākuma realizācijas veida neatbilst sociālās aprūpes pakalpojumam.

Ogres novada pašvaldība pievienojas Veselības ministrijas viedoklim par to, ka nepieciešams noteikt prasības atskurbšanas telpām un veselības pārbaudes apjomam pie personas ievietošanas atskurbtuvē, tādējādi nodrošinot personas tiesības saņemt atbilstošu pakalpojumu personas faktiskajam veselības un/ vai reibuma stāvoklim. Šobrīd lēmums par personas

ievietošanu atskurbtuvē vairumā gadījumu tiek pieņemts uz vispārēju (ārēju) personas apskati, bet ne visos gadījumos pašvaldībās atskurbšanas pakalpojuma sniegšanas jomā ir nodrošināti speciālisti, kuriem ir speciālas zināšanas un pieredze šāda stāvokļa noteikšanai. Līdz ar to var gadīties situācija, kad personai ir nepieciešams sniegt medicīniska vai cita rakstura palīdzību, nevis to īslaicīgi izolēt no sabiedrības.

Ziņojuma 13.lapā ir norādīts VARAM viedoklis par iespējamu rīcību ar pārmērīgas alkohola lietošanas rezultātā nonākušo personu, no kura izriet šādi rīcības modeļi:

- 1) ja personai alkohola lietošanas rezultātā ir radušies smagi veselības traucējumi, tad tā tiek nogādāta ārstniecības iestādē,
- 2) ja persona atrodas sabiedriskā vietā tik stiprā reibuma stāvoklī, ka nespēj nosaukt savu vārdu, uzvārdu, dzīvesvietas adresi, kā arī šī persona neuzvedas agresīvi un nesūdzas par veselības problēmām (..) persona nogādājama atskurbtuvē vai patversmē.

Lai pieņemtu lēmumu par rīcību ar pārmērīgas alkohola lietošanas rezultātā nonākušo personu atbilstoši noteiktajam priekšstatam par personu, ir neskaidrs jautājums, kura persona ir atbildīga un tiesīga pieņemt lēmumu par personas veselības stāvokli un kādas zināšanas, prasmes un pieredze tai ir nepieciešama. Kā arī nav skaidrs jautājums, vai par personu, kura atrodas pārmērīgas alkohola lietošanas stāvoklī un nesūdzas par veselības stāvokli, tiek ievietota atskurbtuvē vai patversmē, ir nepieciešama medicīnas personāla (feldšera) vai cita atbilstoša speciālista uzraudzība uz visu īslaicīgās uzturēšanas laiku.

Likuma "Par policiju" 12.panta 1.punkta 9.apakšpunktu, policijas darbiniekam ir tiesības personas, kuras alkohola lietošanas rezultātā zaudējušas spēju patstāvīgi pārvietoties vai orientēties, nogādāt policijas iestādē un turēt tur speciāli iekārtotās telpās līdz atskurbšanai, bet ne ilgāk par 12 stundām. Vēršam uzmanību, ka no minētās likuma normas izriet, ka policijas darbiniekam ir tiesības personu īslaicīgi izolēt no sabiedrības, bet policijas darbinieka pienākumos neietilpst šīs personas aprūpe un/vai uzraudzība, kamēr persona atrodas atskurbšanas telpā. Līdz ar to ir nepieciešams noteikt pakalpojumu apjomu, ko persona saņem, kamēr atrodas atskurbšanas telpā un prasības personām, kas šo pakalpojumu nodrošina.

Ņemot vērā pašvaldības dažādo praksi šī jautājuma risināšanā, kas arī veido atšķirīgas ar atskurbšanas pakalpojumu saistītās faktiskās izmaksas uz vienu personu, būtu nepieciešams noteikt vienotu normatīvo regulējumu par minētajiem jautājumiem.

Vēl viena no būtiskākajām problēmām ir neieciešamie finanšu līdzekļi šāda pakalpojuma nodrošināšanai, tas ir, nepieciešams finansiālais ieguldījums gan atskurbtuvēs (atskurbšanas telpu) izveidē, gan paša pakalpojuma nodrošināšanā. Jau iepriekš Ogres novada pašvaldība ir norādījusi, ka atskurbšanas pakalpojumu nepieciešams nodrošināšanu diennakts režīmā, lai novērstu sociāla un krimināla rakstura problēmas. Ja šāds pakalpojums netiek sniegts diennakts režīmā, šīs personas, kā rāda vairāku gadu pieredze, kļūst pa pilsētu, apdraudot bērnus, uzmācoties garāmgājējiem, traucējot iestāžu darbu, guļot autoostā un dzelzceļa stacijā, kultūras centra publiskajās telpās u.c. Jāņem vērā, ka iereibis ģimenes loceklis, ne tikai vardarbīgi izturas pret pieaugušajiem ģimenes locekļiem, bet apdraud bērnus. Šajā gadījumā bērni tiek iespaidoti ne tikai fiziski, bet arī emocionāli.

Šobrīd valsts sniegtais atbalsts pašvaldībām atskurbšanas pakalpojumu sniegšanas jomā ir EUR 15 par personu, kas ir ievērojami zemāks par faktiskajām izmaksām.

Pēc Ogres novada pašvaldības līdz šim veiktajiem aprēķiniem, vienas personas uzturēšana atskurbtuvē (atskurbšanas telpā) pašvaldībai izmaksā ap 60 EUR. Ja ņem vērā, ka valsts atmaksā 15 EUR par vienu personu, tad pašvaldības faktiskās izmaksas par vienu personu

būtu aptuveni 45 EUR, kas ir nesamērīgi lielas salīdzinot pret citiem pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu pašvaldības iedzīvotājiem, piemēram, atbalsts sociālo pakalpojumu vai izglītības jomā.

Ņemot vērā minēto, Ogres novada pašvaldība pievienojas viedoklim, ka esošais valsts līdzfinansējums, lai daļēji segtu faktiskos izdevumus, kas radušies pašvaldībām, sniedzot atskurbšanas pakalpojumus diennakts režīmā, ir nepietiekams un to nepieciešams būtiski palielināt, sedzot visus faktiskos izdevumus, tai skaitā profilakses un izglītības pasākumiem bērniem un jauniešiem un ģimenes locekļiem, lai mazinātu gadījumus, kad persona atrodas tādā reibuma stāvoklī, kad to nepieciešams izolēt no sabiedrības.

Ziņojumā minēts, ka no 37 pašvaldībām 14 pašvaldībās ir izveidotas atskurbtuves vai atskurbšanas telpas, bet pārējās 27 pašvaldībās šo pakalpojumu nodrošina sadarbības ietvaros. No minētā izriet, ka lai gan pašvaldības ir iesaistījušās šī jautājuma risināšanā, tomēr lielākā daļa pašvaldību pašas tiešā veidā šo funkciju neveic, bet gan to nodod īstenošanai trešajai personai. Līdz ar to secināms, ka tas ir ne tikai administratīvais un finansiālais slogs pašvaldībām, bet arī šo funkciju labāk spēj īstenot specializēti pakalpojuma sniedzēji (specializētas telpas un apmācīti darbinieki). Līdz ar to vērtējot jautājumu par atskurbināšanas pakalpojuma attīstību pašvaldībās un turpmāko rīcību šajā jomā, nepieciešams vērtēt, vai pašvaldībām netiek uzlikts papildus pienākums nodarbināt attiecīgus speciālistus, tādējādi palielinot administratīvos izdevumus un palielinot personālu. 27 pašvaldību minētais sadarbības piemērs ir vērā ņemams, kā efektīvāk organizēt pašvaldības funkcijas un lomu atskurbšanas pakalpojuma attīstībā un pašvaldības lomas noteikšanā. Turklāt veidotos vienota un finansiāli pamatota prakse pakalpojuma nodrošināšanā visa valstī.

Ņemot vērā visu augstāk minēto, Ogres novada pašvaldība atbalsta Ziņojumā izvirzītos priekšlikumus turpmākai rīcībai, kā arī viennozīmīgi atbalsta VARAM viedokli, ka priekšlikumi atskurbšanas pakalpojuma attīstībai pašvaldībās un turpmākai rīcībai šajā jomā ir saistāmi ar administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanu un jauna administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma izstrādi un iesniegšanu Ministru kabinetā.

Izpilddirektora vietniece

D.Bārbale

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Dana Bārbale, 65068765
Dana.Barbale@ogresnovads.lv